

CERN i filatelistyka

Jerzy Bartke

Instytut Fizyki Jądrowej w Krakowie

W artykule chciałbym przedstawić czytelnikom znaczki i ostemplowania pocztowe poświęcone CERN-owi. Zacznę od przedstawienia trzech znaczków¹. W dniu 21.02.1966 r. poczta szwajcarska wydała znaczek o nominale 0,50 CHF, przedstawiający flagi 12 państw członkowskich CERN-u na tle konturu mapy Szwajcarii (obecnie CERN liczy 21 państw członkowskich, wśród których od 1991 r. jest także Polska). W dniu 22.10.1976 r., w związku z uruchomieniem dużego synchrotronu SPS rozmieszczonego na terytorium Francji, poczta francuska wydała znaczek o nominale 1,40 FF, przedstawiający fragment mapy regionu z naniesionym konturem nowego akceleratora (synchrotron zbudowany jest w podziemnym tunelu). Wreszcie w dniu 9.03.2004 r., z okazji 50-lecia CERN-u, poczta szwajcarska wydała znaczek o nominale 1,80 CHF, przedstawiający rysunek symbolizujący dążenie do badania coraz to mniejszych wymiarów. Badania cząstek elementarnych i ich struktury są obecnie głównym przedmiotem prowadzonych w CERN-ie eksperymentów. Ten ostatni znaczek wydano w małych 10-znaczkowych arkusikach z napisem na dolnym marginesie: „CERN 1954–2004”. Reprodukujemy te znaczki na kopertach ze stemplami pierwszego dnia obiegu, nawiązującymi do tematyki znaczków.

Ale dla filatelisty te trzy okolicznościowe znaczki nie wyczerpują tematyki CERN-u. Na każdej przychodzącej z CERN-u przesyłce pocztowej znajdujemy ślad działalności tamtejszej poczty, a właściwie jednej z dwóch poczty: szwajcarskiej lub francuskiej. W początkowym okresie swojej działalności CERN mieścił się całkowicie na terytorium Szwajcarii i uruchomiono tam urząd pocztowy „GENÈVE 23”. Po pozyskaniu od Francji terytorium dla budowy dużego synchrotronu protonowego SPS (uruchomiony w r. 1976), we francuskiej części CERN-u powstał urząd o nazwie „CERN – SITE DE PREVESSIN”. Każdy z tych urzędów używa oczywiście znaczków lub maszyn frankujących w walucie swojego kraju. Przesyłki urzędowe są z reguły frankowane mechanicznie, co ułatwia procedurę rozliczania kosztów. Stemple używane do kasowania znaczków, a także tzw. nakładki frankatur mechanicznych, posiadają także cechy identyfikacyjne CERN-u i stanowią również interesujące obiekty.

W załączeniu pokazujemy przykłady stosowanych w CERN-owskich urządach pocztowych stempli i frankatur mechanicznych. Nakładka najwcześniejszej

---

¹ Reprodukcje omawianych obiektów zamieszczamy po artykule i na ostatniej stronie okładki.

z frankatur przedstawia ślady cząstek zarejestrowane w detektorze zwanym komorą pęcherzykową. Późniejsze zawierają emblemat CERN-u.

Na koniec pokazujemy okolicznościowy stempel „50 lat CERN-u” użyty w pobliskiej francuskiej miejscowości Cessy w dniu 16.10.2004 r., kiedy odbywał się w CERN-ie „Dzień otwarty” inaugurujący uroczystości jubileuszowe.

Patrz również tył okładki.